Nr. 51. Poznań, sobota, 22 grudnia 1923. Rocznik 4.

Organ Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Do naszych Szanownych Abonentów!

Mocą uchwały posiedzenia wydawców, zniewoleni jesteśmy podnieść prenumeratę „Przeglądu Graficznego i Papierniczego" o 300% czyli na

540.000 marek

za miesiąc styczeń, już z przesyłką w dom.

Prosimy uwzględnić obecne ciężkie położenie wszystkich bez wyjątku wydawnictw i poprzeć nas nadal. Do numeru niniejszego dołączamy

Kartę płatniczą

na P. K. O. za pomocą której prosimy jaknajprędzej odnowić przedpłatę, inaczej bowiem dostawa czasopisma naszego ulegnie przerwie. Wszelkie reklamacje — po zapłaceniu prenumeraty — o niedostarczanie „Przeglądu Graficznego i Papierniczego" prosimy skierować do miejscowego urzędu poczty.

Komunikaty

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Zwyżka abonamentu gazet na styczeń.

Wobec dalszego podrożenia papieru i robocizny uchwaliło zebranie wydawców z dnia 15 bm. podwyższyć przedpłatę gazet na styczeń o 300%. Zwyżka ta obowiązuje wszystkie gazety związkowe, o czem poczcie donosi biuro związkowe.

Wobec przewidzianej w styczniu waloryzacji opłat pocztowych, uchwaliło zebranie wydawców umieścić w nagłówkach pism pod prenumeratą następującą uwagę:

Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

O ile więc waloryzacja opłat pocztowych nastąpi, to i gazety związkowe będą mogły pobrać odpowiednie dopłaty.

Sekr. gen.: *Kryg.*

Informacje pocztowe.

Urząd pocztowy w Poznaniu rozesłał do wydawnictw gazetowych następujący okólnik:

Urząd pocztowy
III. Poznań, 13 grudnia 1923 r.

Do
Administracji ....
w miejscu.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów zezwoliło na wypłacenie nakładcom czasopism zaliczek w wysokości 80 procent na poczet opłaconej prenumeraty i to około 5-go każdego miesiąca pod następującymi warunkami:

1. Każde wydawnictwo, korzystające z uzyskania zaliczki jest zobowiązane złożyć w przynależnym nakładczym urzędzie pocztowym pisemne oświadczenie, że zobowiązuje się odpowiadać Zarządowi pocztowemu całym swym majątkiem za ewentualne niewypełnienie swoich świadczeń wobec abonentów;

2. wydawnictwa, nie mające własnej drukarni ani realności postarają się o gwarancję osób lub firm godnych zaufania i materjalnie solidnych, zabezpieczające w ostatecznej mierze Zarząd pocztowy.

Wobec tych zmian odpada obowiązek przedkładania wekslí, żyrowanych przez banki.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów uzależnia przyznane udogodnienia od zobowiązania się wydawnictw do opakowania gazet na własny koszt i nadawania ich w urzędach pocztowych w stanie gotowym do wysyłki. W razie niezrealizowania tego warunku zostanie zarządzenie odnoszące się do wypłaty zaliczek z dniem 1 stycznia 1924 r. cofnięte.

Wobec powyższego uprasza się o złożenie w tutejszym urzędzie pocztowym do dnia 16 tm. pisemnej deklaracji, że Administracja zgadza się na warunek opakowania pisma . . . . na własny koszt i nadawania go w stanie gotowym do wysyłki w tutejszym urzędzie pocztowym.

Dyrektor Urzędu Pocztowego
(—) Nowakowski.

Posiedzenie wydawców, odbyte dnia 15 b. m. w lokalu związkowym w Poznaniu, przyjęło powyższe z zadowoleniem, godząc się równocześnie na własne opakowanie gazet.

Formularze gwarancyjne, których wzory podajemy poniżej, nabyć można w biurze związkowem przy Starym Rynku 4.

Sekr. gen : *Kryg.*

I.

Deklaracja.

Oświadczamy niniejszem, że czasopismo

....

jest naszą własnością i prosimy o udzielenie nam zaliczek na poczet prenumeraty. Równocześnie zobowiązujemy się wobec Zarządu pocztowego podtrzymać wydawnictwo w opłaconym czasokresie, a w razie niemożności dostarczenia czasopisma, do zwrotu otrzymanej sumy, względnie pobranej nadwyżki za niedostarczone egzemplarze.

Za pewność pobranych zaliczek gwarantujemy naszym całym majątkiem i w wypadkach, które rozstrzyga wyrok sądowy, przyznajemy Zarządowi pocztowemu waloryzację otrzymanych sum.

Powyższa deklaracja pozostaje prawomocną aż do odwołania.

.... dnia 19

Do
Urzędu pocztowego
w

II.

.... dnia 19

Do Urzędu Pocztowego w . . . .

Wydawnictwo nasze

....

korzystać będzie ze zaliczek ustalonych przez Ministerstwo, a w zamian przejmuje od 1 stycznia 1924 r. opakowanie na własny koszt i dostarczać będzie w stanie gotowym do wysyłek.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 2. 10. 1923.

Poniżej przedkładamy wszystkim zainteresowanym projekt Ustawy prasowej celem poczynienia rzeczowej krytyki i nadesłania jej na ręce Związku, ażeby tenże mógł jaknajwcześniej podjąć odpowiednie kroki w Sejmie. Jest rzeczą nie do wiary, że Rada Ministrów przedkłada Sejmowi sprawy, których nie jest absolutnie w stanie fachowo ująć; sfery rządowe nie mogą przywyknąć do porządku przez cały świat uznanego, aby ustawy, względnie projekty ustaw wpierw przedstawić kołom zainteresowanych. Odpowiedzi krytyczne prosimy nam nadesłać najpóźniej do 10 stycznia, aby zdążyć zło naprawić.

Projekt ten przesłał Minister Spraw Wewnętrznych pod dniem 23 października 1923, druk Nr. 813, M. S. W. Nr. 10796 do Marszałka Sejmu.

USTAWA PRASOWA.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Prasa jest wolna i podlega tylko tym ograniczeniom, które przewidziane są w obowiązujących ustawach karnych oraz ustawie niniejszej.

Drukiem jest wszelki wytwór graficzny, odbity sposobem mechanicznym lub środkami chemicznemi.

Mocy ustawy niniejszej podlegają wszelkie druki przeznaczone dla rozpowszechniania, z wyjątkiem papierów wartościowych, druków przeznaczonych do użytku domowego i towarzyskiego, do potrzeb przemysłu i handlu oraz utworów muzycznych bez tekstu słownego.

Art. 2. Przez rozpowszechnianie należy rozumieć również wystawianie druku w miejscu publicznie dostępnem.

Rozdział II.

O drukach.

Art. 3. Na każdym druku, z wyjątkiem wyłączonych w art. 1 ustawy niniejszej, powinno być wskazane imię, nazwisko i adres właściciela zakładu, w którym druk odbito, oraz wydawcy tego druku. Zamiast nazwiska właściciela wystarcza wymienienie firmy, wciągniętej do rejstru handlowego.

Art. 4. Egzemplarze każdego druku w ilości, którą określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, winny być niezwłocznie po ich odbiciu dostarczone bezpłatnie przez zarządzającego zakładem, w którym druk odbito, miejscowej władzy administracyjnej I instancji, z równoczesnem podaniem liczby odbitych egzemplarzy. Nadto jeden egzemplarz obowiązkowy winien być dostarczony właściwemu prokuratorowi. Przepis ten nie dotyczy druków, wymienionych jako wyjątki w art. 1 ustawy niniejszej, oraz druków państwowych, przeznaczonych do użytku służbowego.

Art. 5. Druki mogą być rozpowszechniane, o ile nie przewyższają 3 arkuszy, po upływie 12 godzin, zaś w innych wypadkach, po upływie 48 godzin od chwili dostarczenia egzemplarzy obowiązkowych władzy administracyjnej I instancji, a w siedzibie właściwego prokuratora także temu prokuratorowi, chyba że władza administracyjna I instancji lub prokurator zezwolą na rozpowszechnianie wcześniejsze.

Czasopisma (art. 11) można rozpowszechniać niezwłocznie po dostarczeniu egzemplarzy obowiązkowych władzom powyższym.

Rozdział III.

O zakładach graficznych i składach druków.

Art. 6. Każdy zakład graficzny (drukarnia, litografja, cynkografja, fotografja i t. p.) lub skład druków, przeznaczonych do rozpowszechniania przez sprzedaż, wypożyczanie, lub rozdawanie, winien posiadać zarządzającego.

Zarządzającym może być obywatel polski, który ukończył lat 21, nie pozostaje pod skutkami karnosądowego skazania, nie jest pozbawiony praw stanu, względnie praw obywatelskich, i stale zamieszkuje na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązków zarządzającego nie może pełnić osoba pozbawiona wolności.

Utrata określonych tu warunków pozbawia możności pełnienia obowiązków zarządzającego.

Art. 7. Zarządzający, obejmując zarząd, powinien o tem nie później niż w ciągu 24 godzin, złożyć

pisemne oświadczenie właściwej władzy administracyjnej I instancji z podaniem firmy i siedziby zakładu. Przepis ten nie dotyczy państwowych zakładów graficznych i państwowych składów druków.

Art. 8. W razie zmiany osoby zarządzającego, jak również w razie zmiany adresu zakładu graficznego lub składu druków winno być w ciągu 24 godzin złożone odpowiednie zawiadomienie władzy administracyjnej I instancji.

Art. 9. Każdy zakład graficzny powinien posiadać księgę zamówień, dotyczącą zamówień wykonywanych prac, poświadczoną przez władzę administracyjną I instancji.

W księdze tej powinny być odnotowywane wszystkie zamówienia o wykonywanych drukach, podlegających, zgodnie z art. 1, mocy ustawy niniejszej ze wskazaniem tytułu, osoby dającej zamówienie, jej adresu oraz liczby tłoczonych egzemplarzy. Zapisy powyższe powinny być dokonane przed rozpoczęciem robót.

Urzędnik delegowany przez władzę administracyjną ma prawo sprawdzać zgodność wykonywanych prac z zapisami w księdze zamówień.

Rozdział IV.

O czasopismach.

Art. 10. Druki ukazujące się pod jednym tytułem i z numeracją kolejną są wydawnictwami ciągłemi.

Art. 11. Wydawnictwo ciągłe, ukazujące się przynajmniej jeden raz w miesiącu, jest czasopismem w rozumieniu ustawy niniejszej.

Art. 12. Każde czasopismo musi być podpisywane przez redaktora odpowiedzialnego.

Art. 15. Redaktorem odpowiedzialnym czasopisma może być obywatel polski, który ukończył lat 21, nie pozbawiony praw stanu, względnie obywatelskich, oraz stale zamieszkujący na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Osoba pozbawiona wolności nie może pełnić obowiązków redaktora odpowiedzialnego.

Art. 14. Redaktorami odopwiedzialnymi nie mogą być posłowie na Sejm Rzeczypospolitej i senatorowie, oraz posłowie na Sejm Śląski.

Art. 15. Pragnący wydawać czasopismo powinien złożyć właściwej władzy administracyjnej I instancji deklarację, zawierającą wskazanie:

a) tytułu wydawnictwa, jego zakresu oraz terminu wychodzenia, b) miejscowości, w której czasopismo będzie wychodziło, oraz adres redakcji i administracji, c) imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania redaktora odpowiedzialnego, d) drukarni, w której czasopismo będzie drukowane, e) imienia, nazwiska i adresu wydawcy oraz oświadczenie, iż wymieniony redaktor odpowiedzialny odpowiada warunkom, zawartym w art. 13 ustawy niniejszej.

Odnośna władza administracyjna I instancji obowiązana jest wydać bezpłatnie zaświadczenie o złożeniu u niej deklaracji.

Art. 16. Jeżeli w ciągu 7 dni po złożeniu deklaracji (art. 15) władza administracyjna I instancji nie zakaże wydawania czasopisma, wolno rozpocząć wydawnictwo.

Zakaz może nastąpić:

1. jeżeli złożona deklaracja i oświadczenie wydawcy nie zawierają wszystkich wiadomości, wymaganych przez art. 15 ustawy niniejszej, 2. jeżeli tytuł lub zakres czasopisma jest sprzeczny z prawem lub moralnością publiczną, 3. jeżeli istnieją przeszkody, wymienione w art. 13 ustawy niniejszej, 4. jeżeli istnieją przeszkody, wymienione w art. 19 ustawy niniejszej.

Władza administracyjna I instancji może wstrzymać wydawnictwo czasopisma, jeżeli okoliczności uzasadniające zakaz staną się później wiadome.

Art. 17. Jeżeli w ciągu roku od dnia złożenia deklaracji nie ukaże się ani jeden numer zamierzonego czasopisma, lub też przerwa w wydawnictwie trwa dłużej niż rok, względnie zajdzie zmiana w warunkach wydawania czasopisma, wówczas czasopismo może być wznowione lub kontynuowane na warunkach, wymienionych w art. 13 i 15 ustawy niniejszej.

Art. 18. Przepisy art. 12 — 17 włącznie ustawy niniejszej nie obowiązują w stosunku do wydawnictw Sejmu, Senatu, Sejmu Śląskiego, rządowych i samorządowych.

Art. 19. Jeżeli czasopismo zostanie przez sąd zawieszone na zawsze, to redaktor odpowiedzialny i zasądzony wydawca jego nie mają prawa w ciągu 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku sądowego deklarować wydawnictwa nowego czasopisma.

Jeżeli sąd zawiesi czasopismo na zawsze, nie wolno wznawiać tego samego wydawnictwa chociężby pod innem oznaczeniem.

W razie zawieszenia czasopisma na czas ograniczony postanowienie powyższe stosuje się przez ten czas.

Rozdział V.

O drukach zagranicznych.

Art. 20. Egzemplarze obowiązkowe druków, tłoczonych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, a wydawanych przez nakładców, zamieszkałych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, powinny być dostarczone właściwej władzy administracyjnej I instancji przez nakładcę w ilości oznaczonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Nadto właściwemu prokuratorowi powinien być dostarczony egzemplarz obowiązkowy. Art. 5 ustawy niniejszej stosuje się odpowiednio.

Art. 21. Składy druków, zajmujące się sprowadzaniem druków z zagranicy, obowiązane są dostarczać właściwej władzy administracyjnej I instancji oraz właściwemu prokuratorowi po jednym egzemplarzu obowiązkowym, o ile ilość sprowadzonych druków przekracza 50 egzemplarzy. Obowiązek powyższy nie dotyczy wydawnictw naukowych i artystycznych oraz specjalnych wydawnictw luksusowych. Art. 5 ustawy niniejszej stosuje się odpowiednio.

Art. 22. Ministrowi Spraw Wewnętrznych przysługuje prawo odebrania debitu pocztowego oraz wydania zakazu rozpowszechniania wydawnictwom ciągłym, wydawanym zagranicą, jeśli na obszarze Rzeczypospolitej uległy choćby jednorazowej konfiskacie sądowej. Każde takie odebranie debitu pocztowego oraz zakaz rozpowszechniania powinien być opublikowany w gazecie rządowej.

Rozdział VI.

O zaprzeczeniach, sprostowaniach i ogłoszeniach urzędowych.

Art. 23. Czasopismo jest obowiązane do umieszczenia bezpłatnie bez dokonywania zmian tekstu i jakichkolwiek uwag wszelkich zakomunikowanych przez Urzędy Państwowe zaprzeczeń lub sprostowań wiadomości, umieszczonych w danem czasopiśmie. Sprostowanie lub zaprzeczenie powinno być umiesz-

czone w najbliższym po otrzymaniu numerze na pierwszej stronie tekstu redakcyjnego na miejscu naczelnem. Nie wolno obniżać powagi zaprzeczania lub sprostowania przez jakikolwiek niezwykły tytuł, układ lub dobór czcionek, lub wogóle jakim innym nie przyjętym dla takich wypadków sposobem.

Czasopisma są również obowiązane do nakazanego przez sąd ogłaszania wyroków sądowych bez dokonywania zmian tekstu i jakichkolwiek uwag.

Art. 24. Jeżeli w czasopiśmie zostanie umieszczona wiadomość, dotycząca osoby prywatnej lub instytucji samorządowej, społecznej, handlowej — wydawnictwo to nie może odmówić drukowania bezpłatnie, z zachowaniem terminu wymienionego w art. 23, nadesłanego przez tę osobę, lub instytucję zaprzeczenia lub sprostowania, jeżeli nie zawiera ono treści karalnej i jest ograniczone do wiadomości rzeczowych oraz zajmuje najwyżej dwa razy tyle miejsca, ile wiadomość, na którą jest odpowiedzią. W razie większych rozmiarów zaprzeczenia lub sprostowania — czasopismo obowiązane jest je zamieścić, ma prawo jednak pobrać odpowiednie wynagrodzenie za ogłoszenie wierszy, przewyższających normę, podlegającą bezpłatnemu umieszczeniu.

Zaprzeczenie lub sprostowanie musi być podpisane przez zainteresowaną osobę lub instytucję. Nadesłane przez osoby prywatne, lub instytucje społeczne, samorządowe, handlowe zaprzeczenia lub sprostowania powinny być wydrukowane w tym samym dziale i takiemi samemi czcionkami, jak i wiadomość, ulegająca zaprzeczeniu lub sprostowaniu.

Rozdział VII.

Postanowienia ogólne o przestępstwach popełnionych treścią druku i związanych z wydawnictwem druków.

Art. 25. Do przestępstw, popełnionych treścią druku, stosują się ogólne i szczególne postanowienia ustaw karnych, o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Art. 26. Za miejsce popełnienia uważa się miejsce dokonanego lub usiłowanego rozpowszechniania druków, których treść zawiera cechy przestępstwa, a gdyby miejsca popełnienia w ten sposób nie udało się ustalić lub leżało zagranicą — miejsce druku.

Art. 27. Za grzywny i nawiązki, nałożone za przestępstwa, popełnione treścią druku lub przewidziane w niniejszej ustawie, jakoteż za koszta postępowania karnego odpowiada solidarnie właściciel drukarni, jeśli skazany jest zarządzającym drukarnią.

Za grzywny i nawiązki, nałożone na innych skazanych, oraz za koszta postępowania karnego odpowiada solidarnie wydawca.

Art. 28. W razie skazania za przestępstwa, popełnione treścią druku, sąd orzeknie konfiskatę druku.

W razie skazania za przestępstwa, przewidziane w rozdziale IX ustawy niniejszej, sąd może orzec konfiskatę druku.

W sprawach ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek lub z upoważnienia, konfiskata nastąpić może jedynie na wniosek oskarżyciela.

Konfiskata może dotyczyć części utworu, jeśli ta część da się od reszty odłączyć.

Art. 29. Konfiskatę należy orzec lub można orzec, oraz można orzec zawieszenia czasopisma także w razie wydania wyroku uniewinniającego (uwalniającego), tudzież w wypadku, gdy postępowania karnego przeciw pewnej osobie wdrożyć lub przeprowadzić nie można, a treść druku zawiera cechy przestępstwa.

Art. 30. Z orzeczeniem konfiskaty łączy się nakaz zniszczenia druku, może być połączony nakaz zniszczenia służących do sporządzenia druku płyt, kamieni, form i t. p.

Konfiskata nie może dotyczyć egzemplarzy, które przeszły w posiadanie osób trzecich dla ich własnego użytku.

Art. 31. Orzeczenie o konfiskacie powinno być ogłoszone w piśmie urzędowem z oznaczeniem skonfiskowanego utworu, ewentualnie jego ustępów i podaniem przepisów powszechnych ustaw karnych i niniejszej ustawy, na których mocy konfiskatę zarządzono, oraz z dodaniem zakazu rozpowszechniania druku.

Art. 32. W razie skazania za zbrodnię lub występek, popełnione treścią druku, sąd może orzec zawieszenie czasopisma na zawsze lub na czas ograniczony.

Zaskarżenie wyroku nie ma skutku wstrzymującego zawieszenia czasopisma.

Art. 33. W razie skazania za przestępstwo popełnione treścią druku, sąd może na wniosek oskarżyciela publicznego lub prywatnego nakazać ogłoszenie wyroku w całości lub w części w czasopismach.

Jeśli przestępstwa dopuszczono się przez ogłoszenie utworu w wydawnictwie ciągłem, sąd nakazując ogłoszenie może postanowić w wyroku, że ogłoszenie nastąpi bezpłatnie w tem wydawnictwie ciągłem, w którem utwór ogłoszono i to w najbliższym jego numerze lub z kolei drugim, na pierwszej stronie tekstu redakcyjnego z zachowaniem warunków art. 23 ustawy niniejszej.

Art. 34. Przestępstwa popełnione treścią druku, jakoteż przewidziane w ustawie niniejszej przedawniają się w ciągu 6 miesięcy od chwili, w której ukończono rozpowszechnianie druku, o ile w myśl ogólnych przepisów nie przedawniają się wcześniej. Przedawnienie nie biegnie, jeśli czynności przerywające, powodujące przedawnienie z mocy przepisów ustawy, nie mogą być podjęte lub dalej prowadzone.

Rozdział VIII.

Niektóre przestępstwa treścią druku popełnione.

Art. 35. Winny ogłoszenia drukiem, choćby przez nieoględność, aktu oskarżenia lub wniosku o ukaranie, treści dowodów, zeznań obwinionych, świadków i znawców, złożonych w toku dochodzeń lub śledztwa sądowego, lub jakichkolwiek wiadomości ujawnionych w sądowem postępowaniu karnem, zanim z nich zrobiono użytek na rozprawie głównej lub zanim postępowanie sądowe ukończono — będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 5000 000 mkp. lub jedną z tych kar.

Art. 36. Winny:

1. omawiania w druku mocy środków dowodowych, przedstawionych w sprawie karnej, będącej w toku,

2. ogłaszania drukiem domniemań lub wyrażenia w ten sposób życzeń odnośnie do wyniku rozprawy karnej, tudzież fałszywego przedstawiania w druku przebiegu rozprawy karnej, będącej w toku, w celu wywarcia wpływu na sąd lub opinję publiczną —

będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy i grzywną do 10.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 37. Winny ogłaszania drukiem sprawozdań z rozpraw, toczących się przy drzwiach zamkniętych — będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 5.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art 38. Winny wzywania zapomocą ogłoszeń w druku:

1. do składek na opłatę grzywien, kar pieniężnych, nawiązek lub kosztów postępowania karnego, orzeczonych przez sądy, władze administracyjne lub skarbowe, albo na wypadek takiego zasądzenia, o ile czyn nie stanowi przestępstwa cięższą karą zagrożonego;

2. do uczczenia skazanego, w szczególności przez składanie datków na cele z tem związane —

będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy i grzywną do 20.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Tym samym karom ulegnie również winny zaświadczenia w druku o złożeniu datków wymienionych w 1. p. i 2.

Równocześnie należy orzec konfiskatę wpłaconych datków.

Art. 39. Winny wyrażania w druku uznania sprawcy przestępstwa lub usprawiedliwienia w ten sposób jego czynu karygodnego będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy, i grzywną do 20.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 40. Winny ogłoszenia drukiem jakiejkolwiek wiadomości, jako obwieszczenie rządowe, jeżeli sprawca wiedział, że dana wiadomość nie jest obwieszczeniem rządowem lub z zachodzących okoliczności było to widoczne —

będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 5.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 41. Winny zamieszczenia w druku ogłoszenia, zakazanego przez ustawę lub zgodne z ustawą rozporządzenie —

będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy i grzywną do 10.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 42. Redaktor odpowiedzialny czasopisma, którego treść zawiera cechy przestępstwa, uważany jest za sprawcę przestępstwa, o ile nie okazuje się inaczej z zachodzących okoliczności.

Art. 43. Redaktor odpowiedzialny czasopisma, którego treść zawiera cechy przestępstwa i jeśli nie ulega odpowiedzialności w myśl art. 42 ustawy niniejszej, lub wogóle w myśl przepisów o udziale w przestępstwie winny dopuszczenia przez nieoględność do ogłoszenia utworu przestępnego —

będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy i grzywną do 10.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 44. Autor, nakładca lub wydawca, zarządzający zakładem drukarskim lub rozpowszechniający druki, winny dopuszczenia przez nieoględność do ukazania się w obiegu druku innego niż wymieniony w art. 42 ustawy niniejszej, zawierającego cechy przestępstwa, jeżeli nie ulega odpowiedzialności na zasadzie przepisów o udziale w przestępstwie —

będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy, grzywną do 10.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Od odpowiedzialności za powyższe wykroczenia zwolnieni będą:

1. autor, jeśli udowodni że utwór ogłszono bez jego wiedzy

2. nakładca i wydawca, jeśli przy pierwszem przesłuchaniu sądowem wskażą autora i udowodnią, że autor w chwili ukazania się druku stale mieszkał w granicach Rzeczypospolitej,

3. zarządzający zakładem drukarskim, jeśli przy pierwszem przesłuchaniu sądowem wskaże autora albo wydawcę lub nakładcę i udowodni, że wskazana przezeń osoba w chwili ukazania się druku stale mieszkała w granicach Rzeczypospolitej,

4. rozpowszechniający druki gdy na wydawnictwie wskazany jest zakład, w którym je drukowano, chyba gdy szczególne okoliczności uzasadniają podejrzenie, że treść druku zawiera cechy przestępstwa.

Art. 45. Ściganie przestępstw, przewidzianych w art. 43 i 44 ustawy niniejszej, nastąpi wskutek skargi prywatnej na wniosek lub z upoważnienia, jeśli treść druku zawiera cechy przestępstwa ściganego wskutek skargi prywatnej na wniosek lub z upoważnienia.

Rozdział IX.

Przestępstwa, związane z wydawnictwem druków (porządkowo-prasowe).

Art 46. Winny:

1. czynienia przedruków z druku skonfiskowanego lub zajętego przez sąd lub władzę administracyjną,

2. rozpowszechniania druku skonfiskowanego lub zajętego przez sąd lub władzę administracyjną lub też druku zagranicznego, pozbawionego debiutu pocztowego lub zakazanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych —

będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy i grzywną do 20.000.000 marek polskich lub jedną z tych kar.

Jeśli czynu dopuszcza się przez nieoględność — winny będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 5.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 47. Winny wydawania czasopisma, którego wydawnictwo zostało zawieszone przez sąd, będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy i grzywną do 10.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 48. Redaktor odpowiedzialny czasopisma winny:

1. nieogłoszenia orzeczenia, obwieszczenia lub zawiadomienia sądu lub innej władzy, mimo że ogłoszenie takie nakazane zgodnie z ustawą,

2. zamieszczenia takiego ogłoszenia jednak niezgodnie z obowiązującemi w tej mierze przepisami —

będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 5.000.000 marek polskich lub jedną z tych kar.

Tej samej karze ulega wydawca wydawnictwa ciągłego, nie będącego czasopismem.

Równocześnie z karą może sąd orzec zawieszenie czasopisma aż do wypełnienia nałożonego na pismo obowiązku.

Art. 49. Winny naruszenia przepisów art. 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 20, 21 ustawy niniejszej, choćby przez nieoględność, będzie karany pozbawieniem wolności do 1 miesiąca i grzywną do trzech miljonów marek polskich lub jedną z tych kar.

Ze skazaniem za naruszenie przepisów art. 4 niniejszej ustawy należy orzec obowiązek dostarczenia egzemplarzy obowiązkowych.

Art. 50. Wydawca i redaktor odpowiedzialny, winny puszczenia w obieg, choćby przez nieoględność, wydawnictwa bez spełnienia prawem przepisanych warunków — będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 5.000.000 mkp.

Art. 51. Winny zamieszczenia w oświadczeniu, przewidzianem w art. 15, świadomie fałszywych wiadomości odnośnie do warunków przepisanych dla redaktora odpowiedzialnego —

będzie karany pozbawieniem wolności do trzy miesięcy i grzywną do 10.000.000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Art. 52. Redaktor odpowiedzialny, winny bezzasadnego nieogłoszenia zaprzeczenia lub sprostowania, podanego na zasadzie art. 23 — 24 ustawy niniejszej, lub wydrukowania go wsposób inny niż przepisany — będzie karany pozbawieniem wolności do trzech miesięcy i grzywną do 10.000.000 marek polskich lub jedną z tych kar.

Równocześnie z karą należy orzec obowiązek ogłoszenia zaprzeczenia lub sprostowania w wydawnictwie codziennem w ciągu dwóch dni od orzeczenia wyroku, a w wydawnictwie wychodzącym w odstępach dłuższych w numerze najbliższym.

Nadto sąd jest mocen równocześnie z karą orzec zawieszenie czasopisma na wypadek gdyby sprostowanie lub zaprzeczenie w powyższym czasie nie nastąpiło, a to aż do czasu jego ogłoszenia.

Art. 53. Jeśli redaktor odpowiedzialny odmówi ogłoszenia zaprzeczenia lub sprostowania, iż wskutek dającego się usprawiedliwić błędu przyjął, że zaprzeczenie lub sprostowanie nadesłane na mocy art. 24 ustawy niniejszej nie obejmuje wiadomości rzeczowych, sąd może ograniczyć się tylko do orzeczenia, nakazującego ogłoszenie zaprzeczenia lub sprostowania.

Jeśli sprostowanie lub zaprzeczenie nadesłane na mocy art. 24 ustawy niniejszej, którego ogłoszenia redaktor odpowiedzialny odmówi, zawiera obok wiadomości rzeczowych nadto inne, które nie odpowiadają warunkom art. 24, winien sąd ograniczyć się tylko do orzeczenia, nakazującego ogłoszenie sprostowania lub zaprzeczenia z oznaczeniem ustępów, które powinny być ogłoszone.

Art. 54. Zaskarżenie wyroku nie ma skutku wstrzymującego, co do orzeczonego obowiązku ogłoszenia zaprzeczenia lub sprostowania.

Jeżeli następny wyrok nakazujący ogłoszenie zaprzeczenia zostanie uchylony, należy odpowiedzialnemu redaktorowi przyznać prawo ogłoszenia w redagowanem przez siebie czasopiśmie orzeczenia sądowego, uwalniającego go od obowiązku, przewidzianego w art. 24 niniejszej ustawy na koszt oskarżyciela.

Art. 55. Przestępstwo, przewidziane w art. 52 ustawy niniejszej, o ile polega na nieogłaszaniu zaprzeczenia lub sprostowania nadesłanego na zasadzie art. 24 ustawy niniejszej — ścigane jest wskutek skargi prywatnej.

Rozdział X.

O postępowaniu w sprawach prasowych.

Art. 56. Orzecznictwo w sprawach prasowych należy do sądów. Do postępowania w sprawach prasowych stosują się przepisy ustaw o postępowaniu karnem, o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Art. 57. Postępowanie w sprawach o zbrodnie i występki, popełnione treścią druków, jak również przewidziane w ustawie niniejszej należą do właściwości sądów okręgowych z zastrzeżeniem właściwości sądów przysięgłych w sprawach o przestępstwa im przekazane; postępowanie w sprawach o wykroczenia popełnione treścią druku, tudzież o wykroczenia przewidizane w ustawie niniejszej należy do sądów powiatowych (pokoju).

Sąd powiatowy (pokoju), w którego okręgu znajduje się budynek sądu okręgowego, jest wyłącznie właściwy dla wykroczeń popełnionych treścią druku lub przewidzianych w ustawie, popełnionych na obszarze sądu okręgowego. Minister Sprawiedliwości może w drodze rozporządzenia oznaczyć inny właściwy sąd powiatowy (pokoju).

Art. 58. W wypadkach, w których należy lub można zarządzić konfiskatę druku (art. 28) prokurator, względnie władza administracyjna I instancji, może zarządzić tymczasowe zajęcie druku na czas aż do prawomocnego ukończenia postępowania sądowego.

Tymczasowe zajęcie druku może zarządzić również sąd właściwy do orzekania o przestępstwie.

Przepis ustępu 1 art. niniejszego nie stosuje się do przestępstw ściagnych na skutek skargi prywatnej.

Art. 59. O tymczasowem zajęciu druku, zarządzonem na zasadzie art. poprzedzającego, władza administracyjna I instancji zawiadomi w przeciągu 24 godzin właściwego prokuratora, załączając egzemplarz zajętego druku.

Art. 60. Jeśli prokurator zarządzi tymczasowe zajęcie druku, natenczas winien w ciągu trzech dni od chwili, kiedy mu o wykonaniu zajęcia doniesiono, wystąpić do właściwego sądu z wnioskiem o zatwierdzenie tymczasowego zajęcia.

W wypadkach, w których władza administracyjna samoistnie zarządziła zajęcie, prokurator powinien w przeciągu 7 dni od dnia zarządzenia przez władzę administracyjną tymczasowego zajęcia albo uchylić je, albo żądać jego zatwierdzenia.

Art. 61. Sąd wyda w przeciągu 3 dni od otrzymania wniosku prokuratora orzeczenia w przedmiocie tymczasowego zajęcia druku na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora.

Uchylenie tego terminu pociąga za sobą uchylenie tymczasowego zajęcia z mocy samej ustawy.

Art. 62. Od orzeczenia sądu w przedmiocie tymczasowego zajęcia przysługuje w prezciągu 3 dni zażalenie do sądu bezpośrednio wyższego, który wyda orzeczenie w przeciągu dni 3.

Orzeczenie to nie ulega zaskarżeniu.

Art. 63. Uchylenie tymczasowego zajęcia nie usuwa możności ścigania winnego.

Art. 64. W przeciągu dni 7 po prawomocnem zatwierdzeniu tymczasowego zajęcia druku, prokurator powinien czynić wniosek o wszczęcie postępowania sądowego, o ile to już poprzednio nie nastąpiło. W przeciwnym razie tymczasowe zajęcie druku upada.

Art. 65. Jeśli w druku dopuszczono się przestępstwa ściganego na skutek skargi prywatnej, natenczas oskarżyciel prywatny może aż do upływu przedawnienia wnieść do właściwego sądu wniosek o zarządzenie tymczasowego zajęcia druku.

Przepisy art. 61 — 64 ustawy niniejszej stosują się odpowiednio.

Art. 66. W wypadkach przewidzianych w art. 29 ustawy niniejszej, o ile postępowanie nie kończy się wyrokiem, sąd orzeknie o konfiskacie, względnie o zawieszeniu na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora.

Art. 67. Przeciw orzeczeniu sądu, wydanego w myśl art. 66 ustawy niniejszej, może każda strona interesowana wnieść w ciągu dni 7 po doręczeniu zawiadomienia sprzeciw, który właściwy sąd rozstrzygnie na posiedzeniu jawnem po wysłuchaniu prokuratora i wezwanej strony, o ile do sprawy stanęła.

Od orzeczenia, wydanego na posiedzeniu jawnem, przysługuje w ciągu dni 7 zażalenie do sądu bezpośrednio wyższego, który orzeka prawomocnie.

Art. 68. Orzeczenie sądu, powzięte w myśl art. 66 i 67 ustawy niniejszej, powinno być ogłoszone w gazecie rządowej na koszt wydawcy (nakładcy).

Art. 69. W razie gdyby tymczasowe zajęcie druku zgasło stosownie do przepisów art. 60, 61, 64 i 65 ustawy niniejszej, lub nie zostało przez sąd zatwierdzone, lub gdyby prawomocnie orzeczono, że w treści druku niema przestępstwa, poszkodawany zajęciem druku żądać może słusznego wynagrodzenia szkody od Skarbu Państwa, a w wypadkach zajęcia, dokonanego na skutek skargi prywatnej, od oskarżyciela prywatnego.

Roszczenie powyższe wnieść należy w przeciągu 14 dni od uchylenia zajęcia do sądu karnego, który sprawę rozpoznawał, lub byłby właściwy do jej rozpoznania. Sąd orzeka na posiedzeniu jawnem po wysłuchaniu oskarżyciela i poszkodowanego, jeśli oni na wezwanie się stawią. Orzeczenie sądu można zaskarżyć w ciągu dni 14 do sądu bezpośrednio wyższego, który według tych samych zasad orzeka prawomocnie.

Art. 70. W wypadkach przewidzianych w art. 27 ustawy niniejszej należy osobę odpowiedzialną solidarnie wezwać do rozprawy, o ile to jest możliwe; niestawiennictwo jej nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu odpowiedzialności.

Jest ona uprawniona osobiście lub przez pełnomocnika wskazywać sądowi okoliczności ważne do ocenienia jej odpowiedzialności, czynić odpowiednie wnioski, tudzież żądać rozstrzygnięcia sądu wyższej instancji w zakresie zobowiązań ją obciążających.

Art. 71. Koszta ogłoszenia przewidzianego w art. 33 ustawy niniejszej, wlicza się w koszta postępowania sądowego; oskarżyciel prywatny zalicza tymczasowo koszta ogłoszenia.

Rozdział XI.
Przepisy końcowe.

Art. 72. Na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z roku 1903, wprowadza się przepis następujący:

winny ogłoszenia druku wiadomości o planie lub kierunku operacji wojskowej, o ruchu, miejscu ustawienia, sile (rodzaju broni) wojsk i okrętów wojennych, o stanie fortyfikacji, o przechowywaniu, przewozie, ilości i jakości materjałów wojennych, jeżeli przez to interesy Państwa mogły być zagrożone, a sprawca o tem wiedział lub powinien był wiedzieć, albo jeżeli został wydany szczególny zakaz ogłaszania powyższych wiadomości, o ile nie ulega karze surowszej —

będzie karany aresztem i grzywną do 20.000.000 marek polskich lub jedną z tych kar.

Jeżeli czynu, oznaczonego w ustępie 1, dopuszczono się w czasie wojny, lub gdy wybuch wojny bezpośrednio zagrażał — sprawca będzie karany więzieniem i grzywną do 40.000.000 marek polskich.

Art. 73. Na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny z roku 1871, wprowadza się następujący przepis: winny wychwalania w druku przestępstwa będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy, a grzywną do 20.000.000 marek polskich lub jedną z tych kar.

Art. 74. Przez karę pozbawienia wolności, o której w niniejszej ustawie, należy rozumieć:

1. w wymiarze do 6 tygodni areszt,
2. w wymiarze powyżej 6 tygodni:
   a) na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka ustawa karna z roku 1852, ścisły areszt (§ 241 U. K.).
   b) na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z 1903 r. więzienie (art. 3 przepisów przechodnich z dn. 7 sierpnia roku 1917 do kodeksu karnego z r. 1903 Dz. Urz. Dep. Spraw T. R. S. Nr. 1, poz. 6).
   c) na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny z r. 1871 więzienie (§ 16 K. K.).

Art. 75. Na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka ustawa karna z r. 1852, przestępstwa, przewidziane w rozdziale VIII i art. 45 rozdziału IX ustawy niniejszej, są występkami, inne przetępstwa, przewidziane w rozdziale IX niniejszej ustawy, są wykroczeniami.

Art. 76. Przepis art. 155 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 59 poz. 368) oraz § 264 wojskowej procedury karnej zachowują moc obowiązującą w dotychczasowym zakresie.

Art. 77. Minister Spraw Wewnętrznych oznaczy rozporządzeniem władze administracyjne I instancji w rozumieniu ustawy niniejszej w miastach wydzielonych ze związku powiatowego.

Art. 78. Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą następujące przepisy:

a) na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka ustawa karna z roku 1852:
   1. ustawa prasowa z d. 17 grudnia 1862 r. (austr. dz. p. p. Nr. 6 1863 r.) z wyjątkiem § 3;
   2. obowiązujące jeszcze przepisy ustawy z dnia 15 października 1868 (austr. dz. p. p. Nr. 142);
   3. ustawa, z dn. 9 lipca 1894 r. (austr. dz. p. p. Nr. 161);
   4. cesarskie rozporządzenie z dnia 11 sierpnia 1914 r. (austr. dz. p. p. Nr. 215);
   5. art. VII — VIII ustawy z dn. 17 grudnia 1862 roku (austr. dz. p. p. Nr. 8 ex 1863 r.) dotyczące niektórych uzupełnień powszechnej i wojskowej ustawy karnej;
   6. §§ 309 — 310 U. K., o ile są sprzeczne z ustawą niniejszą;
   7. punkt A. (art. VI ustawy z dn. 22 maja 1873 r. zaprowadzającej ustawę o postępowaniu karnem) (austr. dz. p. p. Nr. 119);
   8. rozdział XXVI ustawy o postępowaniu karnem z 23 maja 1873 r. (austr. dz. p. p. Nr. 119);
b) na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z r. 1903;
   1. dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych (Dz. Pr. P. P. Nr. 14, poz. 186) z wyjątkiem art. 34 p. 1 i 4;
   2. dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o zakładach drukarskich i składach druków (Dz. Pr. P. P. Nr. 14, poz. 146) z wyjątkiem art. 10 ust. I i II;
   3. następujące artykuły rosyjskiego kodeksu karnego z roku 1903: 293 ust. 2, 193 a, 294 ust. 1, 294 a, 298, 299, 299 a, 300, 303, 303 a, 304, 305 ust. 1 i 2, 306, 307, 308, 309;
c) na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny z r. 1871;
   1. ustawa prasowa z dnia 7 maja 1874 r. Dz. u. Rz. niem. str. 65 z wyjątkiem § 4,
   2. § 184 kodeksu karnego,
   3. ust. 2 § 1 procedury karnej z 1 lutego 1877 r.

Art. 79. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrom Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 80. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przepisy jej stosują się do czynów popełnionych przed wejściem jej w życie, o ile przepisy poprzednie nie są łagodniejsze.

Z chwili bieżącej

OD REDAKCJI. Z okazji nadchodzących świąt Bożego Narodzenia składamy wszystkim czytelnikom naszym życzenia świąteczne.

Polskie Towarzystwo Graficzne składa niniejszem serdeczne podziękowanie za złożone na cele Towarzystwa przez p. dyr. Pawłowskiego 10 miljonów i p. Milczyńskiego 1 miljon marek.

Na fundację „Hurtowni Drukarskiej“ dla inwalidów, wdów i sierót po drukarzach złożyli: p. K. Barwęski z Wągrówca 3 miljon. marek, pan St. Jeżyński, właściciel odlewni czcionek z Warszawy 5 miljonów marek, p. W. Fertykowski z Poznania 3 miljon. marek, z czego niniejszem z podziękowaniem kwitujemy.

PRZEGLĄD PAPIERNICZY

Organ Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych w Poznaniu.

Podręcznik dla składaczy maszynkowych.

Tymczasem w podręczniku czytamy:

„Pomiędzy kotłem i jego dźwigarem (z) (patrz rys. 15) umieszczoną jest sprężyna (y), za pomocą której reguluje się siłę tłoku, który kocioł ma na formę wywierać. Przy regulowaniu należy odkręcić środkową mutrę (a), podczas gdy za pomocą ustawienia mutry (x), znajdującej się na końcu sztyfta, na którym umieszczona jest sprężyna, reguluje się przestrzeń między mimośrodem i rolką w dźwigarze kotła“.

Powyższe tłomaczenie jest tak ujęte jakoby rozumieć należało, że regulowanie nakrętki wewnętrznej (a) pociągało za sobą konieczność przesunięcia i nakrętki zewnętrznej (x), czyli innemi słowy, obie nakrętki są zależne od siebie — co jest oczywiście błędne: „Przy regulowaniu należy odkręcić środkową mutrę, podczas gry....“ itd. Dlaczego „odkręcić“ tylko? — jeśli ciśnienie kotła na koło odlewne okaże się zbyt słabem, należy nakręcić sprężynę. Nakrętka zewnątrz (x) **nie** „reguluje przestrzeni między mimośrodem i rolką w dźwigarze kotła“, — lecz **odległość rolki do ustnika kotła.** Gdyby między rolką a mimośrodem znajdowała się wolna przestrzeń, byłoby dowodem, że przednie nóżki kotła są tak mocno przytwierdzone do osi, że hamują swobodne poruszenie się jego. Mielibyśmy wtedy częste widowiska fontan wypryskającego metalu na zewnątrz podczas odlewu wierzy. **Rolka w dźwigarze kotła musi stale opierać się na mimośrodzie,** czyli być pod jego komendą i wykonywać posłusznie i sumiennie jego rozkazy.

Z rozdziału „Wylewy i wytryski (szpryce)“ na str. 54 dowiadujemy się po raz pierwszy, że linotypa posiada „tylne“ i „przednie“ koło odlewne. Żałuję, że dotąd nie miałem szczęścia oglądać takiego dwugłowego cudu.

W miarę, jak tłomacz zbliżał się do końca swego dzieła, puszczał się na wody o własnych siłach. I tak większą część rozdziału „Przyrządy ochronne“ kombinował według własnego rozumienia, ale niestety błędnego. Popełnił tutaj nielogiczność, traktując główne sprzęgło napędowe jako przyrząd ochronny, równorzędny z innymi. **Tak nie jest.** Nie mogłem się też doczytać, na czem polega jego **funkcja ochronna,** a tem samem autor jest w sprzeczności z samym sobą. Gówne sprzęgło napędowe **nie** jest też przyrządem **równorzędnym** w stosunku do przyrządów ochronnych, (którymi są: drążek wyłącznikowy w imadle, rączka wyłącznikowa i wyłącznik pionowy z tyłu maszyny), — lecz **centralą,** przyjmującą rozkazy trzech powyższych ministerstw. A pośrednikiem niejako sekretarzem jego, jest ramię widełkową.

Przy omawianiu przyrządów ochronnych pominięto dwa małe wprawdzie, lecz ważne przyrządy: nosek, znajdujący się z lewej strony główki pierwszego przenośnika, a uniemożliwiający wyrzucenie matryc w razie niedojścia przenośnika zupełnie w górną pozycję — oraz małego posterunkowego, pilnującego drugi przenośnik i podchwytający go, gdy tenże z braku obowiązkowości spóźni się z opuszczeniem. Gdyby w takiej okoliczności zabrakło tego małego żandarma ukrytego za węgłem, mógłby drugi przenośnik spaść całym swym ciężarem na między kanał i... połamać sobie zęby.

Na str. 64 pod punktem ósmym znajdujemy wymienioną jedną z przyczyn złego wypchania wierszy: „...niedostatecznie odlane wiersze z powodu powietrza w formie, które ujść nie zdołało z powodu zanieczyszczonych **dziurek w szyjce odlewnej** (Giessmundlöcher)“.

Wymienione w nawiasie dziurki ustnika (Giessmundlöcher) nie są przeznaczone do ujścia powietrza, lecz do wyprysku metalu w formę. Nie przez dziurki owe, lecz **szczerbami na wkładce ustnika** uchodzi powietrze, które to szczerby nie należy przedłużać do górnego brzegu, lecz w dół.

Jak reguluje się główne sprzęgło napędowe? Wedle tłomacza na str. 65 podkładaniem kartonu pod skórki, „a nastawianie śrub tylko wtenczas, o ile tego zajdzie konieczna potrzeba“. — A kiedy zajdzie owa potrzeba, o tem żadnej wskazówki. Za to na str. 92 powtarzając tę samą rzecz, radzi „przez stopniowe zsuwanie łożyska sprzęgłowego bardziej do zewnątrz przy jednoczesnem luzowaniu naśrubków, **lub** przez podkładanie **ich** od wewnątrz kartonem“.

Niewiadomo z powyższego, co podkładać kartonem: sprzęgło czy naśrubki? — a powtóre stawia tutaj dowoli, karton lr naśrubki, a nie jak na str. 65 „tylko wtenczas, o ile tego zajdzie konieczna potrzeba“; — zresztą bez potrzeby nie będzie nikt części maszyny przestawiał.

Dla usunięcia wątpliwości w tym względzie zaznaczę, że nakrętki na osi sprzęgła **są właśnie przeznaczone** do regulowania ostatniego. A mianowicie stanowisko nakrętek reguluje potrzebny odstęp dwumilimetrowy między widełkami a pierścieniem na osi napędowej. **Dopiero wtenczas,** jeśli skórki na sprzęgle są tak zużyte że przestawienie nakrętek nie prowadzi do celu, podkłada się skórki lub zastępuje je grubszemi.

Dokończenie nastąpi.

Przemysł papierniczy w Rosji.

O pracy przemysłu papierniczego podaje „Ekonomiczeskaja Zyzn“ w nr. 16 z dnia 19. 10. 1923 roku: „W porównaniu do 1913 roku zdołano uruchomić 95 procent instalacji przemysłu papierniczego, w rzeczywistości jednak obecnie pozostało zaledwie 61 proc. tych instalacyj, a te z kolei wyzyskiwane są zaledwie w wysokości 70 procent“.

W ogólnej masie wytwórczości papier drukarski wynosi 20 proc., papier dziennikarski 5 proc. Przyczyna stosunkowo niskiego procentu produkcji papieru dziennikarskiego polega na tem, że koszt produkcji jest daleko większy, niż cena sprzedażna importowanego papieru: Pud papieru w fabryce „Pietrolesa“ kosztuje 4 rb. 90 kop., pud importowanego papieru wynosi 3,75 rb.

Naogół ceny na papier wyrabiany w Rosji są o 100 procent wyższe od cen zagranicznych, i o tyleż wyższe od przedwojennych.

W związku z silnym kryzysem zbytu, z jakim w ostatnich czasach Sowjety walczą, konieczną stała się sprawa ogólnego obniżenia cen produktów fabrycznych. W stosunku jednak do papieru, tak samo jak do tytoniu, tego rodzaju środek zapobiegawczy jest niemożliwy, ponieważ obecnie wygórowane ceny na papier ledwie w niewielkim stopniu przekraczają własny koszt produkcji.

Komisja kontrolująca zwołana dla zbadania trustów papierniczych stwierdziła, że papiernie spalają nadmierną ilość opału, co z kolei tłómaczy się upadkiem silników parowych.

Wydatki na robotnika są daleko większe od wydatków przedwojennych, a wydajność jego pracy spadła o 50 procent.

Kalkulacja w dziedzinie przemysłu papierniczego jest nieumiejętna i znajduje się w stanie chaotycznym Nietylko niema jednolitej kalkulacji w różnych trustach, ale poszczególne przedsiębiorstwa jednego trustu posiadają swoją własną nieuzgodnioną z innemi kalkulację.

W tych warunkach wątpliwem jest, aby pomogły groźby zarządom sądowego dochodzenia i odpowiedzialności, któremi kontrolujące komisje starają się wpłynąć na poprawę stosunków w przedsiębiorstwach państwowych.

Z rynku papierniczego

Polska: Przemysł papierniczy rozwija się stale, o czem świadczy wzmożenie się produkcji. Według sprawozdania Izby przemysłowo-handlowej w Bydgoszczy, produkcja wzrosła o 35 proc., dochodząc przeciętnie do 60 miljonów kg. Personel powiększono o 9 procent.

Finlandja: Przemysł papierniczy fiński przechodzi obecnie ciężki kryzys z powodu trudnych warunków jakie się utworzyły. Coprawda fabryki posiadają liczne zamówienia, lecz wszelkie cła i opłaty zmuszają do redukcji kosztów produkcji. Momenty te powodują coraz częstsze zamykanie fabryk; i tak np. fabryka wyrobów papowych „Leppa Koski", produkująca 10 000 ton rocznie zmuszoną była zawiesić swe czynności. Jest to już ósma fabryka fińska, która musiała zawiesić produkcję; przypuszczalnie będzie jeszcze wiele fabryk w tym położeniu.

Szwajcarja: Gazeta „Neue Züricher Zeitung" rozpisuje się szeroko na temat stosunków w przemyśle papierniczym. Oto garść wycinków: Szwajcarja posiada 17 fabryk papieru z 39 maszynami do wyrobu. Jeśli uwzględni się fabrykę papieru, którą się obecnie przebudowuje, produkcja roczna wyniesie 80 miljonów kg. W stosunku do czasów przedwojennych produkcja zwiększyła się o 25 miljonów kg. Z większenie to spowodowało pewne koło osób zainteresowanych, które dążą wszelkimi środkami do tego, zakupywali bowiem nowe maszyny i rozszerzały fabryki. Ponieważ produkcja w stosunku do konsumpcji przedstawia się z nadwyżką dość znaczną, Szwajcarja skazana jest na eksport. Konsumpcja w 1922 r. wynosiła 50 miljonów kg. przy produkcji rocznej 80 milj. kg. Ponieważ wysoki kurs franka szwajcarskiego wstrzymuje eksport, konsumpcja krajowa wskutek zniżki cen wzrosła na 65 milj. kg. Uwzględniając moment, że 10 milj. kg. importuje się, dochodzimy do wniosku, że mniejwięcej 25 milj. kg. papieru pozostaje bądź na eksport, bądź to jako nieużytek. Coraz szybciej wzrastający import z państw o słabszej walucie, w tym wypadku Francji, Austrji i Niemiec przyczynia się do silniejszego chwiania się stosunku wytwórczości do produkcji.

Z ruchu towarzystw

Czwarta rocznica Polskiego Towarzystwa Graficznego w Poznaniu.

W niedzielę dnia 16 bm. obchodziło Tow. Graficzne według przyjętego już zwyczaju rocznicę swego istnienia. Obchód tegoroczny postanowiło Towarzystwo uświęcić skromną wystawą tytułu książkowego. W ciasnym niestety i najmniej na wystawy nadającym się lokalu Tow. zebrano szereg okładek i tytułów, które zobrazować miały rozwój historyczny i stan obecny działu sztuki drukarskiej. Wyłożono więc tytuły dzieł począwszy od 36 wierszowanej biblji Gutenberga poprzez tytuły dzieł Alda, Elzewirów, Plantina, wzory druków krakowskich i warszawskich 18 w. do tytułu zeszłego wieku. Najliczniej reprezentowany był dział tytułu współczesnego, obfitującego w wielką różnorodność. Osobny dział obejmowały szkice wykonane częściowo dla Złotej Księgi Drukarzy oraz prace uczni szkoły dokształcającej.

Wystawa połączona była z uroczystem zebraniem, które zagaił przewodniczący Tow. p. Kuglin witając przedewszystkiem przybyłych gości, więc pp. dyr. Pawłowskiego, Kusza, Kawalera z Szamotuł, Milczyńskiego z Grodziska wreszcie i przedstawiciela Izby Rzemieślniczej w Poznaniu. W krótkich słowach zaznaczył cel rocznicy i wystawy. Nie chodziło Tow. Graf. o wszechstronne zobrazowanie tytułu książki. Wystawa miała być tylko pobieżnym szkicem, uwydatniającym kontrast poszczególnych okresów. Zebranie zaś z nią połączone powinno być węzłem łączącem członków oraz objawem życia Towarzystwa na zewnątrz. W treściwem sprawozdaniu przedstawił sekretarz kol. Tasiemski obraz działalności Tow. w ciągu czterech lat swego istnienia.

Po referacie, wygłoszonym przez prezesa na temat historji tytułu książkowego przystąpiono do oglądania eksponatów.

Ogłoszenia: 1/1 strona 4 000 000 mk., 1/2 strony 2 000 000 mk., 1/4 str. 1 000 000 mk., 1/8 str. 500 000 mk., 1/16 str. 250 000 mk. — Na str. I okł. 100%, na str. II, III i IV okł. 50% więcej. Dla poszuk. posad 50% opustu. Numery okaz. i dowod. opłaca się. Ogłosz. przyjm. się do środy rana godz. 9.
Uwaga: Każdorazowa podwyżka cen ogł. obowiązuje wszystkie już przyjęte ogł. bez uprzedn. zawiad.

Przedpłata miesięczna z dostawą w dom 540 000 mk.
Numer pojed. 150 000 mk.
Przy waloryz. obowiąz. odpow. dopłata.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 202 868.
Nakładem „Hurtowni Drukarskiej", Tow. Akc. w Poznaniu, Stary Rynek nr. 4. Telefon 2555
Redaktor: Teodor Kryg w Poznaniu.

Drukarnia Polska T. A. w Poznaniu.